

การกระทำละเมิดในตลาดทุนและคดีที่เกี่ยวข้อง

นางสาวพรเพ็ญ อินทร์ไทยวงศ์*

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

ความผิดที่กระทำเกี่ยวกับการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์มักเป็นกรณีการกระทำ ความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เช่น การปั่นหุ้น การที่ผู้บริหารใช้ข้อมูลภายในทำการซื้อขายหลักทรัพย์เพื่อประโยชน์ของตน อย่างไรก็ตาม ธุรกรรม ที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์มิได้มีเพียงที่ปรากฏอยู่บนกระดานซื้อขายหลักทรัพย์ และการบริหารจัดการ บริษัทมหาชนเพื่อสร้างรายได้ก็มิได้ถูกจำกัดอยู่แค่การระดมทุนจากประชาชนด้วยการซื้อขาย หลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แต่เพียงอย่างเดียว คดีอีกประเภทหนึ่งที่เกิดควบคู่ไปพร้อมกับการ เติบโตของตลาดทุนและมีปริมาณการฟ้องคดีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องกลับเป็นการฟ้องคดีแพ่ง โดยอาศัยหลักกฎหมายพื้นฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องละเมิด แต่เนื้อหา สลับซับซ้อนด้วยธุรกรรมหลากหลายรูปแบบและผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมาก

คดีละเมิดกลุ่มนี้มักมีรูปเรื่องในทำนองเดียวกันคือ โจทก์ได้รับความเสียหายจาก การระดมทุนของจำเลยซึ่งชวนเชื่อด้วยแผนธุรกิจสวยหรูเพื่อดึงดูดเงินทุน แต่จุดจบคือการสูญเสียเงิน จำนวนมหาศาล ผู้ลงทุนที่สูญเสียเงินมักนำคดีมาฟ้องเรียกให้จำเลยรับผิดชอบใช้คืนเงินลงทุนที่ตน สูญเสียไปโดยอาศัยบทบัญญัติในเรื่องละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ โดยตั้งรูปคดีว่า จำเลยหลอกลวงให้โจทก์ลงทุนโดยไม่มีเจตนาจะนำเงินไปลงทุนบริหารกิจการจริง หากการระดมทุนทำในรูปแบบหุ้นกู้หรือสัญญาร่วมลงทุน โจทก์ก็อาจใช้บทบัญญัติเรื่องสัญญาและ การผิดสัญญามาฟ้องเรียกให้จำเลยรับผิดชอบ คดีประเภทนี้มักเป็นการรับฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ ของคู่ความทั้งสองฝ่ายเพื่อพิสูจน์เจตนาว่าเป็นการละเมิดหรือเป็นความสุจริตในการระดมทุนทางธุรกิจ โดยทั่วไป การนำสืบรายละเอียดพฤติการณ์ระหว่างคู่ความและพฤติการณ์ของวิญญูชน ผู้ลงทุนและบริษัทผู้ระดมทุนทั่วไปเพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน ตลอดจนมาตรฐานการดำเนินธุรกิจตาม ภาวะ วิสัยและพฤติการณ์ของประเภทธุรกิจนั้นๆ จึงมีความสำคัญในการที่ศาลจะใช้วินิจฉัยชี้ขาดคดี นอกจากนั้น คดีอาจซับซ้อนยิ่งขึ้นเมื่อบริษัทผู้ระดมเงินทุนกลับมาเป็นโจทก์ฟ้องผู้ลงทุนเสียเองว่า การที่ผู้ลงทุนมาฟ้องบริษัทหรือรับลงทุนคืนนั้นเองเป็นสาเหตุให้บริษัทประสบปัญหาทางการเงิน มิใช่เพราะบริษัทมีเจตนาหลอกลวงผู้ลงทุนหรือประกอบธุรกิจโดยขาดธรรมาภิบาล ผู้ลงทุนกลับเป็น ผู้ถูกกล่าวหาว่าทำละเมิดกับบริษัทเสียเองและอาจต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่บริษัท ในคดี

* เลขานุการแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

ลักษณะเช่นนี้ การที่ศาลจะวินิจฉัยว่าผู้ลงทุนทำละเมิดต่อบริษัทเพราะรีบบอกเลิกสัญญาหรือรีบฟ้องคดีหรือไม่นั้น เชื่อมโยงกับหลักการใช้สิทธิโดยสุจริตซึ่งต้องนำภาวะ วัสดุและพฤติการณ์ของคู่ความและนักลงทุนคนอื่นๆ มาเปรียบเทียบกับกัน โดยศาลฎีกาให้เหตุผลในการวินิจฉัยคดีว่า การพิจารณาว่าจำเลยผู้ลงทุนใช้สิทธิทางศาลฟ้องร้องดำเนินคดีต่างๆ แก่โจทก์บริษัทที่ระดมทุนเป็นการละเมิดหรือไม่นั้น จำต้องพิจารณามาตรฐานการดำเนินธุรกิจ ลักษณะและประเภทเดียวกันกับธุรกิจของโจทก์และของจำเลยเป็นสำคัญ

ในคดีตัวอย่าง กรรมการบริษัทโจทก์ถูกกล่าวหาจากหน่วยงานของรัฐซึ่งกำกับดูแลตลาดทุนว่ากระทำทุจริตต่อหน้าที่ เป็นผลให้ราคาหุ้นของบริษัทตกลงอย่างรวดเร็ว นักลงทุนรายอื่นต่างเทขายหุ้นของบริษัทโจทก์ และจำเลยซึ่งเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ของโจทก์บอกเลิกสัญญาและฟ้องร้องดำเนินคดีแก่โจทก์ ศาลฎีกาพิจารณาพฤติการณ์ว่า ในช่วงระยะเวลาที่เกิดเหตุกล่าวโทษ กรรมการบริษัทโจทก์จมนักลงทุนทั่วไปเทขายหุ้นโจทก์ในตลาดหลักทรัพย์ ไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้เข้าเจรจาทำความเข้าใจและดำเนินมาตรการอย่างจริงจังและเหมาะสมในการสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนเกี่ยวกับความโปร่งใสในการประกอบธุรกิจของโจทก์ ข้อมูลต่างๆ ที่โจทก์แสดงออกต่อประชาชน หาได้ยืนยันว่าโจทก์ดำเนินธุรกิจด้วยความสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการบริหารจัดการโดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรฐานการดำเนินธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แต่อย่างใด ส่วนจำเลยซึ่งเป็นนักลงทุนรายใหญ่ได้ชวนขวยพิจารณาหาแนวทางต่างๆ ที่เหมาะสมในการประกอบธุรกิจร่วมกันกับโจทก์ฉันทันมิตรตามที่เคยปฏิบัติมาแต่เดิมแล้ว แต่ไม่บรรลุผลสำเร็จ จึงจำเป็นต้องเลือกแนวทางการฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งมีช่องทางเลือกที่ดีที่สุดดังที่ตั้งใจไว้ในชั้นแรก เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ตอบสนองของนักลงทุนทั่วไปต่อข่าวที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับปัญหาความไม่สุจริต ไม่โปร่งใสและไม่ชอบด้วยกฎหมายในการดำเนินธุรกิจของโจทก์ เปรียบเทียบกับการตอบสนองของจำเลย ตลอดจนมาตรฐานการดำเนินธุรกิจ ลักษณะและประเภทเดียวกันกับธุรกิจของโจทก์และของจำเลยแล้ว การที่จำเลยบอกเลิกสัญญาและใช้สิทธิทางศาลจึงเป็นการดำเนินการเช่นเดียวกับนักลงทุนผู้ถูกโต้แย้งสิทธิ และต้องการเยียวยาความเสียหายของตนตามภาวะ วัสดุและพฤติการณ์เช่นนั้นจะพึงกระทำตามปกติ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นละเมิดต่อโจทก์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๘๖/๒๕๖๘)